

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/33/2016
Identifikačné číslo spisu: 1198899681
Dátum vydania rozhodnutia: 13.04.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Rudolf Čirč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1198899681.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň 1/ H. E., bývajúcej v O. a 2/ U. V., bývajúcej v X., proti žalovanej B. Z., bývajúcej v O., P., zastúpenej JUDr. Michalom Ellingerom, advokátom v Bratislave, Wolkrova 41, o zaplatenie 13 277,56 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22C/165/1998, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. júna 2015 sp. zn. 4Co/505/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiadna z účastníčok nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

V predmetnej veci Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 19. marca 2014 č. k. 22C/165/1998-180 I. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť obom žalobkyniam spoločne a nerozdielne sumu 663,88 € s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 21. septembra 1998 do zaplatenia, II. vo zvyšku žalobu zamietol a III. žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Takéto svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. §§ 563 a 657, § 658 ods. 1 a § 517 ods. 2 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) i s odkazom na § 2 ods. 3 rovnakého zákona a §§ 3 a 10a nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.; vecne potom prakticky preukázaním poskytnutia žalovanej zo strany právnej predchodkyne žalobkýň (pôvodnej a v priebehu konania zomrelej žalobkyne H. V.) pôžičky v sume 20 000 niekdajších Sk (a nepreukázaním požičania ničoho nad takýto rámec) a tiež tým, že medzi účastníčkami zmluvy o pôžičke nebola dohodnutá jej splatnosť, veriteľka (pôvodná žalobkyňa) 31. augusta 1998 žalovanú vyzvala na vrátenie do 20. septembra 1998 a takto žalovanej poskytla výhodu dlhšej než zákonnej lehoty, avšak žalovaná ani do rozhodovania súdu prvého stupňa pôžičku nevrátila.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 24. júna 2015 sp. zn. 4Co/505/2014 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti (teda čo do výroku rozsudku súdu prvého stupňa I. zhora) potvrdil a žalobkyniam nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. S poukazom na § 219 ods. 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení

neskorších zmien a doplnení) sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvého stupňa, pripomínajúc tiež, že súdne konanie je konaním dôkazným, v ktorom každú zo strán sporu zaťažuje dôkazné bremeno na jej vlastné tvrdenia a kým žalobkyniam sa poskytnutie ich právnou predchodkyňou žalovanej pôžičky v prisúdenej sume preukázať podarilo, toto naopak neplatilo u žalovanej a jej tvrdenia o tom, že požičanú sumu považovala za vrátenú (presnejšie odpustenú).

Takýto rozsudok odvolacieho súdu napadla len žalovaná dovolaním, domáhajúc sa jeho zrušenia (bez ďalšieho ?). Dovolanie odôvodnila nedostatočným zistením skutkového stavu, majúcim pôvod v neakceptovaní jej návrhov na doplnenie dokazovania, okrem toho však i tým, že odvolací súd zaťažil konanie pred ním a jeho výsledok (dovolaním napádaný rozsudok) vadami podľa § 237 ods. 1 písm. b/ a f/ O. s. p. Prvú z nich malo spôsobiť, že na žalujúcej strane sporu sa konalo - v dôsledku priradenia žalobkyni 1/ jej neprislúchajúceho dátumu narodenia - s neexistujúcou osobou, nedisponujúcej spôsobilosťou byť účastníkom konania; tú druhú potom prejednanie veci bez pojednávania (hoci pre potrebu doplnenia dokazovania bol namieste opačný postup).

Žiadna zo žalobkyní dovolací návrh nepodala.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas riadne zastúpená účastníčka konania, preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), či dovolanie žalovanej je procesne prípustné a dospel k záveru, že tomu tak nie je.

Dovolací súd sa predovšetkým zaoberal skutočnosťou, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolania posudzoval podľa právneho stavu ku dňu začatia dovolacieho konania, teda k 30. septembru 2015 (O. s. p. do nadobudnutia účinnosti zákona č. 267/2015 Z. z. a ďalších zákonov po ňom nasledujúcich).

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Podmienky prípustnosti dovolania sú potom upravené v ustanoveniach §§ 237 - 239 O. s. p.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je tiež (popri výskyte tzv. zmätočnosťných vád, vypočítaných v ust. § 237 ods. 1 zákona a zakladajúcich prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu) prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci a podľa odseku 3 potom tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Naopak podľa výslovného dikcie zákona dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení (odsek 4) a ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada; pričom ak je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky, dovolanie nie je prípustné, ak výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa prvej vety a na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde (odsek 5).

Prípustnosť dovolania podľa § 238 O. s. p. tu do úvahy neprichádza. Dôvodom pritom nie je, že by tu malo ísť o rozhodnutie v tzv. bagateľnej veci. Úprava z odseku 5 ustanovenia, nadobudnutia účinnosť až 1. septembra 2003 je síce za splnenia podmienky rozhodnutia súdu až po takomto čase použiteľnou i

na konania začaté do 31. augusta 2003 vrátane, teda i na konanie v prejednávanej veci začaté ešte 25. septembra 1998 (tu por. čl. I body 99 a 110 a čl. III zákona č. 353/2003 Z. z. a nimi prinesené ustanovenie § 372i ods. 1 vety prvej a ods. 7 O. s. p.); práve rozhodnosť dňa podania návrhu (žaloby) na prvostupňovom súde pre určenie minimálnej mzdy (a jej násobkov vymedzujúcich pomyslenú hranicu medzi neprípustnými a prípustnými dovolaniami z tohto dôvodu) v spojitosti so začatím konania v tejto veci pred viac než 17 rokmi však spôsobila nutnosť vychádzania z minimálnej mzdy v rozhodnom čase v sume 3 000 niekdajších Sk, čiže 99,58 € (v tejto súv. por. § 2 ods. 1 písm. b/ zákona č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení zákona č. 366/1997 Z. z.) a z jej trojnásobku reprezentovaného sumou 9 000 niekdajších Sk (298,74 €), ktorý suma prisúdená žalobkyniam súdom prvého stupňa a z iniciatívy žalovanej podrobená prieskumu na odvolacom súde prevýšila. Zároveň ale platí, že tu nejde o žiaden prípad rozsudku odvolacieho súdu napadnuteľného dovolaním podľa § 238 ods. 1 - 3 O. s. p. Dovolaním sa totiž nenapáda rozsudok zmeňujúci, ale potvrdzujúci; dovolací súd v tejto veci dosiaľ nerozhodoval a vylúčené preto muselo byť i odchýlenie sa odvolacím súdom od právneho názoru vysloveného dovolacím súdom a napokon tu nešlo ani o prípad vyslovenia prípustnosti dovolania vo výroku potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu s poukazom na zásadný právny význam rozhodnutia či o prípad potvrdenia rozsudku vyslovujúceho neprijateľnosť zmluvnej podmienky v tzv. spotrebiteľskej veci.

S prihliadnutím k úprave z ustanovenia § 242 ods. 1 vety druhej O. s. p., ukladajúcej dovolaciemu súdu povinnosť vždy prihliadať aj na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už je táto dovolaním namietaná alebo nie), ako aj k obsahu dovolania sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p.

Žalovaná procesné vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. a/, c/ - e/ a g/ O. s. p. nenamietala a existenciu žiadnej z nich nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť dovolania tak z týchto ustanovení vyvodiť nemožno.

Pokiaľ šlo o vady aj namietané podľa § 237 ods. 1 písm. b/ O. s. p. (ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania); resp. podľa písmena f/ rovnakého zákonného ustanovenia (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom), u týchto rovnako ako u všetkých väd podľa § 237 ods. 1 O. s. p. je jedným zo záverov ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu bez potreby na ňom v tejto konkrétnej veci čokoľvek meniť i ten, že rozhodujúcim tu nie je názor (subjektívne presvedčenie) dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom či oboma súdmi nižších stupňov a/alebo jeho výsledok je zaťažene(-ý) niektorou takouto vadou, ale len objektívna skutočnosť (zistenie odvolacieho súdu), že treba usudzovať na výskyt niektorej takejto vady.

V prejednávanej veci však o prípad takéhoto zistenia nešlo (ísť nemohlo).

U námietky vadou podľa § 237 ods. 1 písm. b/ O. s. p. príslušný zmätočnosťný dôvod zakladá len uskutočnenie konania a vydanie v ňom i vecného rozhodnutia (o podstate predostretého problému) napriek reálne existujúcej prekážke v podobe nedostatku spôsobilosti niektorej zo strán diskutovaného procesnoprávneho vzťahu byť účastníkom konania (podľa § 19 O. s. p.). Principiálne o existenciu tejto vady konania (rozhodnutia) ide len v prípade rozhodnutia v prospech už nežijúcej (mŕtvej) fyzickej osoby či proti takejto osobe, čo obdobne platí o rozhodnutí v prospech už neexistujúcej (zaniknutej) právnickej osoby aj u rozhodnutí proti takýmto osobám. Rozhodujúcim tu nie je, či k vadnému postupu súdu prišlo uskutočnením konania a vecným rozhodnutím v ňom napriek postihnutiu konania už od jeho začatia neodstrániteľnou prekážkou (prípady úmrtia fyzických osôb a zániku tých právnických ešte pred začatím konania), alebo pre nevedomenie si súdom potreby dokončenia konania po úmrtí fyzickej alebo zániku právnickej osoby až v priebehu konania s jej právnym nástupcom, resp. pre nepozornosť v tomto smere (najčastejšie sa vyskytujúcu v podobe zanesenia do úvodnej časti rozhodnutia súdu údajov o už nežijúcej - neexistujúcej osobe účastníka, čomu spravidla predchádza i zlyhanie v procese doručovania súdnych písomností osobe, u ktorej toto už právne nie je možným). Zmätočnosť podľa ustanovenia, o ktorom je tu reč, môžu založiť i rôzne dôsledky opomenutí súdov v procese odstraňovania

odstrániteľných väd podaní začínajúcich súdne konania, akými sú najmä pokusy iniciátorov súdnych konaní presvedčať o dostatku spôsobilosti podľa § 19 O. s. p. aj u takých „subjektov“, u ktorých na to právna úprava neposkytuje žiaden podklad (napr. nie až tak zriedkavé prípady právne nemožného kríženia štátu a štátneho orgánu majúceho za štát konať, oboch nadaných z titulu statusu právnickej osoby samostatnou spôsobilosťou byť účastníkom konania, ktorou ale naopak „útvár“ vytváraný zložením nedisponuje); vadu konania podľa § 237 ods. 1 písm. b/ O. s. p. však nezakladajú zrejme chyby v písaní ani iné zrejme nesprávnosti v rozhodnutiach súdov (odstrániteľné postupom podľa § 164 O. s. p., resp. § 211 ods. 2 a § 222 ods. 3 rovnakého zákona) bez ich schopnosti vyvolať objektívne pochybnosti o existencii osoby účastníka, v ktorého prospech alebo neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Práve o taký prípad zrejmej nesprávnosti v úvodnej časti dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu šlo aj v prejednávanej veci, v ktorej odvolací súd - na rozdiel od súdu prvého stupňa - žalobkyni 1/ namiesto správneho ročníka narodenia (1951) priradil obsahom spisu nepodložený ročník iný (1965), patriaci správne z účastníčok konania len žalobkyni 2/ a takúto nesprávnosť do rozhodnutia dovolacieho súdu nenapravil.

U druhej dovolaním namietanej vady potom o postup odnímajúci účastníkom konania možnosť konať pred súdom nemohlo ísť preto, že právo účastníka navrhnúť dokazovanie určitým spôsobom nezakladá aj právo na vykonanie konkrétneho dôkazu.

Pokiaľ ide o postup súdu v procese obstarávania si ním skutkových podkladov pre rozhodnutie a možné nesprávnosti pri takomto postupe, tu najvyšší súd uvádza, že u neúplnosti ani nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (tu por. R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 alebo 7 Cdo 38/2012). Ak aj k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, táto nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p., ale má nanajvýš „len“ charakter tzv. inej vady konania s možným následkom v podobe nesprávneho rozhodnutia vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.).

Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci konania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O. s. p.) a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykonal na zistenie skutkového stavu i iné navrhnuté dôkazy, taktiež nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., lebo takýmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (tu opäť por. R 37/1993 a R 125/1999). S práve uvedeným (teda s vyhodnotením potreby opakovania alebo dopĺňania dokazovania odvolacím súdom) ide potom takpovediac ruku v ruku i rozhodnutie sa odvolacieho súdu pre rozhodnutie v konkrétnej veci na pojednávaní alebo mimo neho (v medziach daných ustanovením § 214 O. s. p.).

Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. nezakladá (v tejto súv. por. napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

Vzhľadom na všetko dosiaľ uvedené preto možno zhrnúť, že v prejednávanej veci prípustnosť dovolania nešlo vyvodiť z ustanovenia § 238 ani § 237 O. s. p. Najvyšší súd preto dovolanie žalovanej podľa § 218 ods. 1 písm. c/ a § 243b ods. 5 O. s. p. ako podanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol. Pritom - riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania - sa napádaným rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnej nezaoberal.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodnuté bolo podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s §

243b ods. 5 O. s. p., keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila neprípustným dovolaním žalovaná, žiadnej zo žalobkýň ale v takomto konaní preukázateľne nevznikli žiadne trovy a nebol preto dôvod na uplatnenie ktorejkoľvek výnimky z pravidla, podľa ktorého žiaden z účastníkov konania skončeného zastavením nemá právo na náhradu jeho trov.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.